KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 8/1989-90 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till
1) landskapslag om Ålands handelsläroverk,
2) landskapslag angående ändring av 1 § landskapslagen om studiesociala förmåner för elever i yrkesutbildningsanstalter och gymnasiet, samt
3) landskapslag angående ändring av 1 § landskapslagen om finansiering av yrkesutbildningsanstalter.

Landstinget har den 19 mars 1990 inbegärt kulturutskottets yttrande över nämnda framställning. Utskottet, som i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Holger Eriksson, yrkesutbildningsinspektören Gösta Helander, rektorn för Ålands handelsläroverk Viveka Häggblom, ordföranden i kommunala samarbetsnämndens arbetsutskott Wiking Lindbom, sekreteraren i kommunala samarbetsnämnden Edgar Abrahamsson och finanschefen Dan E. Eriksson, får med anledning härav anföra följande.

Landskapsstyrelsens framställning innehåller förslag till en helt ny lag om Ålands handelsläroverk. Lagen skulle ersätta den gällande landskapslagen om Ålands handelsläroverk (37/75). Även den nu gällande landskapsförordningen om Ålands handelsläroverk (38/78) skulle upphävas och ersättas förutom av stadganden i lagen av ett reglemente för handelsläroverket som fastställs av landskapsstyrelsen och vid behov kan ändras. Undervisningen skulle dessutom liksom för närvarande regleras i förordning om ordnande av undervisningen vid Ålands handelsläroverk. Enligt förordningen, som är en s.k. överenskommelseförordning, skall undervisningen vid handelsläroverket vara ordnad enligt samma grunder och på en nivå som i kvalitativt hänseende är lika hög som vid motsvarande skolor i riket.

Kulturutskottet har omfattat landskapsstyrelsens lagförslag. Vissa smärre ändringar, till vilka kulturutskottet återkommer i detaljmotiveringen, föreslås dock.

Detaljmotivering

Landskapslagen om Ålands handelsläroverk

1 §. Vuxenutbildning anordnas ännu inte vid handelsläroverket, men sådan utbildning kommer troligtvis inom en nära framtid att införas vid skolan. Utskottet anser det därför ändamålsenligt att det redan nu nämns i lagen att vuxenutbildning kan ordnas vid skolan.

2 §. Utskottet önskar framhålla att den föreslagna lydelsen möjliggör att skolans verksamhet framöver finansieras via ordinarie årsstat. Ordföranden Barbro Sundback anser att övergången till en finansiering via ordinarie årsstat bör ske från och med 1991 års budget.

3 §. Utskottet anser att beteckningen studerande är en mer passande beteckning för de som studerar vid handelsläroverket, varför utskottet genomgående ändrat beteckningen elev till studerande.

Ordföranden Sundback anser att 2 mom. bör utformas så att direktionen skulle bestå av minst åtta medlemmar. Av dessa skulle hälften utses bland personer som företräder arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Dessutom skulle som medlemmar finnas två representanter för lärarna och två för de studerande och därutöver skulle en representant kunna utses för den övriga personalen.

Ledamoten Fagerholm anser att 2 mom. bör utformas så att direktionen skulle bestå av tolv medlemmar. Av dessa skulle fyra utses bland personer som företräder arbetsgivare och arbetstagare inom de områden där skolan bedriver undervisning. Dessutom skulle som medlemmar i direktionen finnas fyra kommunala representanter, som skulle utses enligt den kommunala samarbetsnämndens förslag, två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen.

4 §. Av jämställdhetsskäl föreslår utskottet att "för honom" utgår och ersätts "av ordföranden".

5 §. Utskottet anser att personlig ersättare för direktionsmedlem skall inkallas i första hand vid förhinder för direktionsmedlem.

9 §. Utskottet föreslår att punkt fem om att lärarkollegiet skall främja samarbetet mellan skolans lärare utgår, eftersom lärarkollegiets uppgifter förutsätter ett samarbete mellan lärarna.

13 §. Den föreslagna ändringen är i överensstämmelse med den föreslagna ändringen i lagens 1 §.

18 §. Ändringen har föreslagits i förtydligande syfte.

20 §. Ändringen är av språklig karaktär.

Med hänvisning till det anförda får utskottets vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i framställningen ingående lagförslaget i följande lydelse:

L a n d s k a p s l a g
om Ålands handelsläroverk

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.
Allmänna bestämmelser

1 §

Vid Ålands handelsläroverk ges grundläggande yrkesutbildning inom yrkesområdena ekonomi, handel och administration samt för yrken inom servicenäringarna. Dessutom kan vid handelsläroverket ordnas vidareutbildning (uteslutn.), fortbildning och vuxenutbildning.

(2 mom. lika som i framställningen).

2 §

(Lika som i framställningen).

2 kap.
Förvaltning

3 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Direktionen består av tio medlemmar. Av dessa skall sex utses bland personer som företräder arbetsgivare och arbetstagare verksamma inom de områden där skolan bedriver undervisning. Dessutom skall som medlemmar i direktionen finnas två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen. Representant för de studerande utses för en mandattid om ett år. Skolans rektor är företrädare och sekreterare i direktionen. För medlem kan utses personlig ersättare. Landskapsstyrelsen utser ordförande och viceordförande bland direktionens medlemmar.

4 §

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall av ordföranden av viceordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre direktionsmedlemmar det kräver.

5§

Direktionen är beslutför då ordföranden eller viceordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Är personlig ersättare för direktionsmedlem förhindrad att delta får annan ersättare inkallas.

(2 mom. lika som i framställningen).

6 §

Direktionen skall

1) tillse att undervisningen vid skolan sköts och utvecklas på ett ändamålsenligt sätt,

2) upprätthålla och utveckla kontakterna mellan skolan och näringslivet samt följa sysselsättningsläget,

3) anta läroplan för utbildningslinje vid skolan,

4) anta arbetsordning, läsordning och timfördelningsplan mellan lärarna,

5) övervaka att skolans förvaltning och ekonomi sköts lagenligt och ändamålsenligt,

6) uppgöra samt tillställa landskapsstyrelsen förslag till inkomst- och utgiftsstat,

7) anta ordningsstadga för skolan och uppgöra förslag till reglemente,

8) utse klasslärarföreståndare och föreståndare för utbildningslinje,

9) årligen uppgöra och tillställa landskapsstyrelsen berättelse över skolans verksamhet,

10) anta studerande till skolan i samarbete med elevantagningsnämnden,

11) på framställning av lärarkollegiet avgöra ärende som rör avstängande av studerande från skolan,

12) avge av landskapsstyrelsen begärda utlåtanden och göra framställningar som avser att främja skolans verksamhet, samt

13) handlägga övriga ärenden som ankommer på direktionen.

7 §

Rektor skall

1) leda och övervaka skolans verksamhet och skötsel,

2) bereda och föredra ärenden vid direktionens och lärarkollegiets sammanträden,

3) ansvara för att beslut som fattats vid direktionens eller lärarkollegiets sammanträden verkställs,

4) ansvara för skolans ekonomi,

5) ansvara för skolans utrustning,

6) ansvara för att förteckning förts över skolans lärare och övriga personal samt över skolans studerande och deras studieprestationer,

7) i samråd med skolans lärare godkänna läroböcker och läromedel som skall användas i skolan,

8) uppgöra förslag till läsordning, arbetsordning och timfördelningsplan, samt

9) handha övriga uppgifter som hänför sig till ledningen och övervakningen av skolan.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

8 §

(Lika som i framställningen).

9 §

Lärarkollegiet skall

1) planera och främja skolans undervisning,

2) uppgöra förslag till ordningsstadga för skolan,

3) handha bedömning av studerandena,

4) yttra sig över förslag till arbetsordning, läsordning och timfördelningsplan mellan lärarna,

5) avgöra disciplinära ärenden samt vid behov göra framställning till direktionen om avstängande av studerande från skolan,

6) avge yttranden i frågor som hänskjutits till kollegiet och göra de framställningar som kollegiet finner behövliga för att främja undervisningen, samt

7) behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

10 §

(Lika som i framställningen).

11 §

För Ålands handelsläroverk skall finnas ett reglemente som fastställs av landskapsstyrelsen.

Reglementet skall innehålla bestämmelser om

1) arbetsårets längd och antalet arbetsdagar under arbetsåret,

2) lärarnas och de övriga tjänstemännens arbetsuppgifter,

3) fortbildning för lärare och övriga tjänstemän,

4) intagning av studerande, speciella inträdesfordringar, elevbedömning, dimission, samt utfärdande av särskilda kursintyg,

5) val av lärarmedlem och personalmedlem samt representant för de studerande till direktionen, samt

6) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

3 kap.
Undervisning

12 §

(Lika som i framställningen).

13 §

Vidareutbildning (uteslutn.), fortbildning och grundläggande yrkesutbildning för vuxna samt kursverksamhet ordnas med landskapsstyrelsens tillstånd. Landskapsstyrelsen fastställer kurs- och läroplaner för utbildningen.

14 §

(Lika som i framställningen).

4 kap.
Studerande

15 §

Studerande skall iaktta skolans reglemente, ordningsstadga samt de anvisningar som rektor och lärare meddelar.

Studerande som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av direktionen avstängas för viss tid, dock för högst ett år. Direktionen kan besluta att avstängning skall verkställas omedelbart. Direktionens beslut om avstängande av studerande för längre tid än två månader skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Innan beslut om avstängning fattas skall studeranden och, i förekommande fall, studerandens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

16 §

De studerande vid Ålands handelsläroverk bildar en elevförening. Elevföreningen skall

1) främja de studerandes samarbete och vid behov ordna fria aktiviteter,
2) framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör skolan, samt
3) behandla övriga ärenden som ankommer på elevföreningen.

17 §

Studerande kan av särskild orsak beviljas ledighet från skolan. Om ledigheten gäller högst en vecka prövas ärendet av rektor. Gäller ledigheten längre tid prövas ärendet av direktionen.

5 kap.
Personal

18 §

Vid Ålands handelsläroverk skall finnas en rektor samt erforderligt antal lärare. Vid behov kan timlärare och annan personal anställas.

19 §

(Lika som i framställningen).

20 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Timlärare och övriga tillfälliga tjänstemän förordnas av landskapsstyrelsen efter det att direktionen hörts.

21 - 22 §§

(Lika som i framställningen).

6 kap.
Särskilda bestämmelser

23-25 §§

(Lika som i framställningen).

Utskottet föreslår vidare

att de i framställningen ingående andra och tredje lagförslagen måtte antagas oförändrade.

Mariehamn den 29 mars 1990

På kulturutskottets vägnar:

Barbro Sundback
ordförande

Carina Strand
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sundback, viceordföranden Nordberg samt ledamöterna Fagerholm, Lindeman och Öberg.